

1103 137

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o postępie budowy kraj. Zakładu dla umysłowo-chorych w Kobierzynie.

Wysoki Sejmie!

Stosownie do uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 12. października 1907, przedkładał Wydział krajowy corocznie wyczerpujące sprawozdania o postępie budowy kraj. zakładu dla umysłowo-chorych w Kobierzynie. Z pięciu sprawozdań tych nie załatwił Wysoki Sejm sprawozdań z dnia 15./V. 1908 LW. 49,540|08, z dnia 22/XII. 1911 LW. 17.646|11 i z dnia 6/IX. 1912 LW. 117.911|12. Wydział krajowy postanowił nie przedkładać tych trzech sprawozdań, jako nie zawierających żadnych specjalnych wniosków lecz jedynie informujących o postępie budowy, ponownie pod decyzję Wysokiego Sejmu, lecz ogranicza się niniejszem do przedstawienia obecnego stanu robót.

Przedstawia się on z dnia 20. lipca 1913 w sposób następujący:

I. W dziale budowlanym z ogólnej liczby 46 budynków, jest obecnie 40 budynków na ukończeniu tj. nakrytych dachami, wyprawionych zewnątrz i wewnątrz, z przygotowanymi podłogami pod posadzki, z osadzonemi oknami, drzwiami, schodami i ustawionymi piecami; w budynkach tych wykonuje się obecnie resztę robót rzemieślniczych.

Do tej kategorii budynków należą: infirmeria, po dwa pawilony (męski i żeński) dla gwałtownych chorych, niespokojnych, chronicznych, spokojnych klasowych i pozostających pod obserwacją, pawilon jaglicowy, pawilon dla ostrych zakaźnych, prozektoryum, dezynfektor, budynek administracyjny, dom zabaw, budynek magazynowy, warsztatowy, dom służby, dwa domy pielęgniarzy rodzinnych, trzy domy urzędników, trzy domy lekarzy, portyerówka, cieplarnia, kaplica przedpogrzebowa, wreszcie wszystkie budynki folwarczne (ekonomówka, stajnie, obora, chlewy, stodoła, rzeźnia i kurniki). Budynek maszynowy i budynek pralni nakryto dachem, w budynkach tych są obecnie w toku wyprawy ścian i sufitów, kaplicę zakładową wyprowadzono do wysokości posadzki strychowej. Budynki: kuchni, piekarni i dom siostr zakonnych doprowadzono do wysokości podłogi I. piętra.

Pozatem wykonano w zupełności omurowanie kotłów parowych i wodnych, komin fabryczny, kanały dymowe i fundamenta pod maszyny. Ogrodzono zakład siatką żelazną na długości około 500 metrów, jakoteż postawiono parkany drewniane przy budynkach dla funkcyjaryuszów.

II. W dziale urządzeń mechanicznych wykonano roboty następujące:

1. Wodociągi i kanalizację wewnętrzną ukończono w budynkach mieszkalnych, domu administracyjnym, domu zabaw, na ukończeniu są roboty we wszystkich pawilonach dla chorych, laboratoryach i domu zabaw. Przedmioty i armatury zewnętrzne dostarczono na budowę.

2. Ogrzewanie centralne ukończono w domu administracyjnym, laboratoryach i warsztatach, na ukończeniu są roboty w pawilonach dla chorych i szklarni. Do zupełnego ukończenia instalacji brak: kotłowni i komór wentylacyjnych w pawilonach, sieci rur zewnętrznych w kanale przechodowym, urządzenia stacyi centralnej, oraz instalacji w budynkach nie wykończonych, tj. kaplicy, kuchni, pralni i piekarni.

3. Z urządzeń elektrycznych zmontowano instalacje wewnętrzne we wszystkich pawilonach znajdujących się pod dachem; kable i materiały dla elektrowni dostarczono na budowę.

4. Kotłownia zmontowana zupełnie.

5. Zakład dezynfekcyjny zmontowany zupełnie.

6. Maszyny i przyrządy dla kuchni, pralni, piekarni, chłodni, laboratoryów są częściowo gotowe w fabrykach, częściowo w wykonaniu.

7. Szczegółowe plany i kosztorysy na urządzenie sterylizacji, powiększonej rzeźni i masarni, oraz makaroniarni są opracowane.

III. Z robót około plantowania terenu wykonano:

1. Plantowanie w obrębie kompleksu budynków mieszkalnych.

2. W obrębie pawilonów Nr. I, II, III, IV, V, VI, XIII.

3. Plantowanie pagórka między pawilonami Nr. I, VI, A, B, XIII.

4. W obrębie pawilonów Nr. VIII, IX i X.

IV. Z robót około dróg wewnętrznych wykonano szutrowanie i roboty pokładowe na długości łącznej 3.420 mb. Pozostaje do wyszutrowania około 1150 mb.

V. Roboty około wykonania przełożonej drogi gminnej znajdują się w stanie następującym:

Droga gminna wykonana jest zupełnie na długości 850 mb., na pozostałej długości 300 mb. kończy się obecnie roboty ziemne i przystąpi wkótce do szutrowania.

VI. Wodociągi zewnętrzne: rurociągi wraz z zasuwami i hydrantami ułożone, przykrywy osadzone z wyjątkiem położonych na drogach i chodnikach, które mogą być definitywnie osadzone po ukończeniu dróg i chodników. Pozostaje do zrobienia: odwodnienie 4 lewarów i założenie odpowietrzenia syfonów.

VII. Kanały użytkowe: wykończone z wyjątkiem rurociągu odprowadzającego od czyszczalni biologicznej. Przy czyszczalni biologicznej skończony osadnik dolny, (należy wypełnić go żwirem i przykryć dylami, co ma się wykonać we własnym zarządzie), przy złożach oksydacyjnych brak jeszcze korytek rozlewających i rurociągów rozprowadzających, a przy komorze gnilnej wykończono dopiero ściany, strop w budowie ma być za parę dni skończony.

VIII. Kanały deszczowe: wykończone z wyjątkiem odprowadzenia wody deszczowej od budynku 40-go, co się obecnie wykonuje.

IX. Drenowanie pól, ogrodów i odrenowanie budynków skończone.

X. Regulacja potoku Sidzinka: wykonano roboty ziemne na długości 1.600 m, budowa mostków w toku.

XI. W dziale robót komunikacyjnych wykończono tor kolei dowozowej od Swoszowic (2,2 km długości). Kolaudacja toru i próbna jazda odbyła się 17. sierpnia 1912 r. od tego czasu dowóz jest znacznie ułatwiony i tańszy.

XII. W dziale ogrodniczym zasadzono przeszło 5.000 sztuk drzewek iglastych, założono 50 okien inspektowych, uprawiono w roku 1912 około 24 mg (mianowicie około 13 morgów pod kapustę, z własnej rozsady, 2¹/₂ morga pod ziemniaki i 8 mg pod mieszankę), które przyniosły dochodu brutto 8.425 K 45 h., zaś netto z powodu zaniedbanej przez szereg lat ziemi tylko 1.310 K 4 h. W r. 1913 uprawiono przeszło 40 mg. gruntów, tj. całą tę część terenu, której uprawa ze względu na postęp robót z innych działów była już możliwą.

XIII. W dziale urządzeń wewnętrznych jest w toku szycie białyny, pościeli i ubrań dla chorych sposobem gospodarczym (w krajowych szpitalach we Lwowie, Krakowie oraz w Zakładzie kulparkowskim), organizacja warsztatu stolarskiego w Kobierzynie, szczegółowe opracowanie i zestawienia działu mebli drewnianych i żelaznych, na które licytacja publiczna ogłoszona będzie w jesieni roku bieżącego. Część urządzeń i sprzętów laboratoryjnych, pozostających w ścisłym związku z urządzeniami mechanicznymi, już została oddana do wykonania.

W toku budowy zmuszonym był Wydział krajowy wprowadzić pewne zmiany pierwotnie uchwalonego programu budowy przez rozszerzenie budynków rzeźni, pralni, kuchni i piekarni oraz dobudowę osobnego domu na mieszkanie sióstr zakonnych. O rozszerzeniu rzeźni i zamierzonym urządzeniu makaroniarni przedłożył Wydział krajowy osobne sprawozdanie z dnia 4. IV. 1913 LW. 58.660|13, które nie weszło na porządek dzienny obrad Wysokiego Sejmu na ubiegłej sesji.

Przy szczegółowym opracowywaniu planów urządzeń wewnętrznych okazała się koniecznością powiększenia wymiarów pralni, kuchni i piekarni, ażeby te budynki oraz ich urządzenia mechaniczne odpowiadały w swoich wymiarach wzmożonemu zapotrzebowaniu w razie rozszerzenia zakładu w przyszłości przez dobudowę nowych pawilonów dla chorych.

Według kosztorysów szczegółowych tych budynków powiększonych koszt ich ogólny, tak w robotach budowlanych, jak i w urządzeniach mechanicznych, wynosi kwotę 484.550 K, co w porównaniu z kosztorysem pierwotnym tych budynków, wynoszącym kwotę 321.200 K, przedstawia przekroczenie o 163.350 K.

Ponieważ okazało się, że pierwotnie projektowane pomieszczenie dla sióstr zakonnych, pełniących obowiązki w zakładzie, w jednym z budynków administracyjnych jest zbyt szczupłe a nadto stwierdzono potrzebę powiększenia ubikacji na mieszkania służby świeckiej, Wydział krajowy postanowił pierwotnie dla sióstr zakonnych projektowane pomieszczenie przeznaczyć dla służby świeckiej a liczbę obiektów zakładowych powiększyć osobnym, celowo zaprojektowanym budynkiem na mieszkania sióstr zakonnych.

Według zatwierdzonego przez Wydział krajowy kosztorysu koszt budowy tego domu wyniesie kwotę 53.321 K 83 hal. Do wykonania robót przystąpiono z wiosną 1913 r. obecnie zaś (jak to wyżej wspomniano) doprowadzono budowę do wysokości podłogi I. piętra.

Jak z powyższego sprawozdania wynika, wykonanie ogólnego programu budowy uległo opóźnieniu. Na opóźnienie to wpłynęło oprócz rozszerzenia programu robót, znaczne trudności techniczne, wywołane geologicznymi właściwościami terenu, na co jeszcze przed nabyciem gruntu Wydział krajowy zwracał uwagę Wysokiego Sejmu. Okazało się, że grunt budowlany w Kobierzynie stanowią w znacznej części bądźto grube pokłady grubych twardych iłów i gipsów, bądź to warstwy piasku nasyczone wodą (mada), wskutek czego roboty przy wykopach ziemnych pod budynki, kanały i wodociągi prowadzić musiano ze znacznym nakładem czasu, pracy i kosztów.

Ponadto nie znaleziono na terenie kobierzyńskim ani w jego sąsiedztwie niezbędnej dla budowy wody, którą przedsiębiorstwo budowy musiało doprowadzić rurociągiem z Wisły odległej o przeszło 4 km od terenu budowlanego. Słotne lata r. 1910 i 1913 uniemożliwiały należytą dostawę i rozwój materiałów i przerywał niejednokrotnie na dłuższy czas roboty zwłaszcza murarskie. Trudne warunki kredytowe ostatnich dwu lat, których skutki odczuwali przedsiębiorcy rozmaitych działów robót, odbiły się również ujemnie na postępie robót. Ze względu na te okoliczności zupełne ukończenie robót spodziewane jest w połowie r. 1914, a ponieważ już obecnie prace nad organizacją Zakładu znajdują się w pełnym toku, przeto należy się spodziewać oddania również w tym czasie zakładu do publicznego użytku, o ile nie zajdą nieprzewidziane przeszkody.

Z przyznanego przez Wysoki Sejm ogólnego kredytu na cele budowy kraj. Zakładu dla umysłowo-chorych w Kobierzynie w kwocie 7.068.000 K, zaciągnął Wydział krajowy w r. 1910 i 1911 dwie pożyczki po 2.000.000 K razem w nominalnej wysokości 4.000.000 K w 4½% obligacjach komunalnych III. emisji Banku krajowego. Jakkolwiek suma dotychczasowych wydatków wynosi około 4.600.000 K. Wydział kra-

jowy nie uważał za wskazane zaciągnąć dalszej pożyczki w kwocie 3,068.000 K ze względu na niski kurs efektów, w jakich pożyczka ta miałaby być zrealizowaną, lecz bieżące wydatki pokrywał zaliczkowo z funduszu krajowego.

Na podstawie niniejszego sprawozdania Wydział krajowy wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

1. Sejm przyjmuje sprawozdanie Wydziału krajowego o postępie budowy krajowego Zakładu dla umysłowo-chorych w Kobierzynie do wiadomości.

2. Sejm przyznaje dodatkowy kredyt w kwocie 217.000 K na rozszerzenie pralni, kuchni i piekarni, na budowę domu mieszkalnego dla sióstr zakonnych w powyższym Zakładzie i upoważnia Wydział krajowy, aby ogólną sumę zaciągnąć się mającej na cele budowy rzeczonoego Zakładu pożyczki komunalnej podwyższył o tę kwotę.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy :

Adam Gołuchowski w. r.

Sprawozdawca :

Dr. Szymon Bernadzikowski

Członek Wydziału krajowego.